

Prima instanță: Judecătoria Nisporeni (jud. M. Ulinici)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, N. Simciuc, Iu. Cotruță)

DECIZIE

25 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Galina Stratulat
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Nadejda Zubcu,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Zubcu împotriva lui Anton Tulbure, intervenient accesoriu notarul public Teodor Profire cu privire la repunerea în termen, constatarea nulității testamentului nr.1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele Feodorei Tulbure pe numele lui Anton Tulbure, constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele Nadejdei Zubcu, constatarea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Anton Tulbure, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele Nadejdei Zubcu și a certificatului de moștenitor testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Anton Tulbure, încasarea cheltuielilor de judecată, împotriva deciziei din 07 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 02 august 2013, Nadejda Zubcu, prin intermediul avocatului Vladimir Valuța, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Anton Tulbure și a notarului privat Teodor Profire solicitând declararea nulității testamentului nr. 1831 din 12 octombrie 1999 din numele testatorului Feodora Tulbure pe numele lui Anton Tulbure, autentificat de notarul Teodor Profire și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că la 11 aprilie 2010 a decedat mama sa Feodora Tulbure, conform certificatului de deces seria DC-IV nr. 0790141 emis de Oficiul Stare Civilă Nisporeni, cu ultimul domiciliu: str-la xxxxx.

Susține că, masa bunurilor succesoriale rămasă după deces include: casa de locuit individuală, număr cadastral 6001208075, cu suprafața totală de 58,4 mp, amplasată pe str-la xxxxx; construcția accesorie cu suprafața totală 4,9 mp; lotul de teren de pe lângă casă cu suprafața de 0,1472 ha.

Afirmă că, s-a adresat la notar pentru eliberarea certificatului de moștenitor legal, însă a primit refuz din motiv că există un testament din 12 octombrie 1999, prin care defuncta a testat toată averea pârâtului.

Declară că, testamentul în cauză urmează a fi declarat nul, deoarece a fost întocmit cu încălcarea prevederilor legale și anume nu a fost semnat de testatoarea Feodora Tulbure, dar de o altă persoană, iar semnătura testatorului este ilizibilă și constă din câteva linii verticale, ce nu alcătuiesc vreo literă.

Precizează că, din anul 2008 până la deces, mama sa Feodora Tulbure a fost imobilizată la pat, iar reclamanta a avut grijă de ea, o asigura cu produse alimentare, medicamente necesare, a prelucrat terenul aferent, a efectuat îmbunătățiri substanțiale la casă, deoarece fratele său Anton Tulbure era plecat cu traiul în Republica Belarus.

La 10 octombrie 2014, în cadrul ședinței de judecată, Nadejda Zubcu a depus cerere de concretizare, prin care a solicitat repunerea în termen, declararea nulității testamentului nr. 1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele testatorului Feodora Tulbure pe numele lui Anton Tulbure, declararea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 236 pe numele Nadejdei Zubcu, declararea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 pe numele lui Anton Tulbure, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatelor nr. 236 și 237 din 08 februarie 2011, încasarea cheltuielilor de judecată constituite din suma de 1170 lei, achitată pentru efectuarea expertizei judiciare și din suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în total suma de 6170 lei.

În motivarea cererii de concretizare, reclamanta a invocat că s-a adresat notarului pentru a depune declarație de acceptare a succesiunii, dar a aflat că există un testament întocmit la 12 octombrie 1999 în favoarea lui Anton Tulbure, fratele ei. La acel moment, deși, i se părea straniu că mama sa nu a menționat niciodată despre testament, fiind imobilizată la pat în ultimii doi ani de viață, s-a împăcat cu presupusa voința a mamei și a contestat în instanță numai certificatul de moștenitor testamentar, în partea ce tine de rezerva succesorală.

Menționează că, prin hotărârea din 09 decembrie 2010 a Judecătoriei Nisporeni a fost anulat certificatul de moștenitor testamentar nr. 2851 din 20 septembrie 2010. În baza hotărârii, la 08 februarie 2011, notarul Teodor Profire a eliberat certificatul de moștenitor legal nr. 236 pentru $\frac{1}{4}$ din averea succesorală pe numele Nadejda Zubco și certificatul de moștenitor testamentar nr. 237 pentru $\frac{3}{4}$ din averea succesorală pe numele lui Anton Tulbure. A înregistrat dreptul de proprietate la Oficiul Cadastral Teritorial Nisporeni.

Indică reclamanta că, în luna aprilie a anului 2013, a depistat legitimația de pensionar a mamei sale și a observat că vizual semnătura ei diferă de semnătura aplicată în testament. Astfel, a început să pună la dubii autenticitatea semnăturii. Încercând să obțină informații de la notarul Teodor Profire, a constatat că nu există nici un act adițional semnării testamentului, nici nu s-a păstrat Registrul actelor notariale pentru anul 1999.

Prin hotărârea din 27 octombrie 2014 a Judecătoriei Nisporeni s-a respins ca nefondată cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Zubcu împotriva lui Anton Tulbure, notarul public Teodor Profire, Alexandr Șișcanu cu privire la repunerea în termen, constatarea nulității testamentului nr.1831 din 12 octombrie

1999 întocmit din numele Feodorei Tulbure pe numele lui Anton Tulbure, constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele Nadejdei Zubcu, constatarea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Anton Tulbure, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 pe numele Nadejdei Zubcu și a certificatului de moștenitor testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 pe numele lui Anton Tulbure și încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 1170 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 5000 lei.

Prin decizia din 07 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de apel depusă de Nadejda Zubcu și s-a casat hotărârea din 27 octombrie 2014 a Judecătorei Nisporeni din alte motive; s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins ca nefondată cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Zubcu împotriva lui Anton Tulbure, intervenient accesoriu notarul public Teodor Profire cu privire la repunerea în termen, constatarea nulității testamentului nr.1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele Feodorei Tulbure pe numele lui Anton Tulbure, constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele Nadejdei Zubcu, constatarea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 întocmit pe numele lui Anton Tulbure, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 pe numele Nadejdei Zubcu și a certificatului de moștenitor testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Anton Tulbure, compensarea cheltuielilor de judecată.

La 03 iulie 2017, Nadejda Zubcu a declarat recurs împotriva deciziei din 07 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din motiv că eroarea judiciară admisă nu poate fi corectată de instanța de recurs.

În motivarea recursului s-a invocat că decizia instanței de apel este ilegală și pasibilă casării în conformitate cu temeiurile prevăzute de art.432 alin.(2) lit. a) și c), alin.(3) lit. b) și alin.(4) Cod de procedură civilă.

Menționează că, cauza civilă atât în prima instanță, cât și în instanța de apel a fost examinată în lipsa notarului public Teodor Profire, care a perfectat și autentificat actul notarial contestat și care a constituit obiectul litigiului, în condițiile când prin cererea de chemare în judecată înaintată s-a contestat actul notarial, s-a pus la îndoială legalitatea acestuia. În opinia recurente, cauza civilă nu putea să fie examinată în absența notarului Teodor Profire, prezența căruia consideră că era absolut necesară nu numai pentru a face declarații în prima instanță, instanța de apel, dar și să prezinte originalul exemplarului notarial a testamentului perfectat, bonurile de plată a taxei notariale, a taxei de stat semnate de testator și registrul de evidență a actelor notariale perfectate. Astfel, exista o posibilitate reală de a mai dobândi înscrisuri, ce ar conține numele de familie a defunctei Feodora Tulbure și eventualele semnături sau lipsa acestora din dreptul numelui, cu mari posibilități de a concluziona faptul că nu era cărturară testatoarea sau pentru dispunerea și efectuarea unei expertize repetate. Prin examinarea cauzei în lipsa notarului, nu s-a soluționat fondul cauzei, nu s-au dobândit înscrisurile în volumul necesar pentru expertizarea testamentului.

Consideră că, instanța de apel nu a luat în considerare și nu a dat nici o apreciere raportului de expertiză repetată în comisie nr.438 din 05 octombrie 2016, efectuat în cadrul examinării cauzei în instanța de apel, conform căruia nu este posibil a răspunde la întrebarea: dacă a fost executată semnătura din numele Feodorei Tulbure în testamentul nr.1831 din 12 octombrie 1999 de către însăși Feodora Tulbure sau de o altă persoană, nu este posibil, deoarece informația grafoscopică conținută în semnătura în litigiu, executată de scriptor în condiții neobișnuite, limitată din punct de vedere cantitativ și calitativ, este insuficientă pentru a soluționa întrebarea înaintată experților. Aceeași concluzie se conține și în raportul expertizei grafoscopice nr. 1203 din 01 iulie 2014, conform căruia semnătura din numele Feodorei Tulbure din testamentul cu nr. 1831 din 12 octombrie 1999, plasată la rubrica „semnătura”, nu a fost posibil de ajuns la o concluzie categorică referitor la faptul dacă semnătura în testament ar fi fost efectuată de către Feodora Tulbure, motivând că: semnătura în cauză are o factură generală constructivă extrem de simplă, nu a fost prezentat exemplarul 2 al testamentului, solicitat de expert, nu a fost prezentat registrul de înregistrare a acestui document, nu au fost prezentate modele de semnături, solicitate de expert.

Menționează că, instanța de apel nu a luat în considerare un alt raport de constatare tehnico-științifică nr.2080 din 19 iunie 2012, conform căruia s-a ajuns la concluzia: nu este posibil de răspuns la întrebarea cine a executat semnătura în testamentul din 12 octombrie 1999, Feodora Tulbure sau o altă persoană, deoarece semnătura are o factură constructivă extrem de simplă și materialul de cercetare este limitat. Semnele particulare ale scrisului în semnătura cercetată au o semnificație mică de identificare. Semnătura este simplă și ușor de imitat.

Consideră că, instanța de apel nu a dat nici o apreciere depozițiilor date de către martorii audiați Maria Petrici –poștașul ce înmâna pensia, precum și Valentina Labic-casiera întreprinderii în construcții unde a activat testatoarea, care au confirmat faptul precum că era analfabetă și nu putea semna documentele.

Indică recurenta că, Feodora Tulbure la momentul întocmirii testamentului, fiind necărturară, nu putea citi și semna testamentul din nr.1831 din 12 octombrie 1999, iar notarul era obligat să verifice aceste circumstanțe și urma să-i propună testatoarei să fie semnat testamentul de o altă persoană în locul ei, în prezența notarului și a cel puțin doi martori.

Pe capătul de cerere privitor la declararea nulității testamentului nr.1831 din 12 octombrie 1999 întocmit și autentificat de către notarul Teodor Profire din numele testatorului Feodora Tulbure pe numele lui Anton Tulbure, în opinia recurteii, urmau să fie aplicate normele Codului Civil în redacția anului 1964, în vigoare la data întocmirii și autentificării actului notarial, Lege, care însă așa și nu a fost aplicată de către instanța judecătorească.

Opinează că, instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, pe care, a aplicat-o la soluționarea temeiurilor invocate de apelant în cererea de apel și în această privință, în parte ar fi fost necesară aplicarea normelor Codului Civil în redacția anului 1964, care pentru contestarea testamentului din 12 octombrie 1999 nu conținea anumiți termeni restrânși de contestare, iar solicitarea repunerii în termen a pretenției menționate, în atare situație este absolut întemeiată. Sub acest aspect instanța de apel în mod neîntemeiat a respins cerințele de repunere în termen

a cererilor.

Precizează că, eroarea admisă nu poate fi corectată de către instanța de recurs, însă poate fi corectată de instanța de apel, motiv pentru care solicită casarea hotărârii adoptate, cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel în alt complet de judecată, pentru aplicarea corectă a prevederilor legale cu referire la caz.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 07 martie 2017, iar Nadejda Zubcu a declarat recurs la 03 iulie 2017.

Materialele cauzei atestă că decizia contestată a fost expediată participanților la proces la 14 aprilie 2017, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.33), însă recurenta a recepționat-o la 03 mai 2017, conform ștampilei (Vol.II, f.d.38), ceea ce se distinge și din textul recursului.

Astfel, instanța de recurs consideră că recursul declarat la 03 iulie 2017 de către Nadejda Zubcu împotriva deciziei din 07 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 18 octombrie 2017 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Nadejda Zubcu și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea

circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Materialele cauzei și anume certificatul de naștere (duplicat) nr. NA-VI 0733996 eliberat la 25 februarie 2010 pe numele Nadejdei Tulbure, atestă că ultima este fiica lui Vasile Tulbure și Teodora Tulbure (Vol.I, f.d.10). După înregistrarea căsătoriei cu Gheorghe Zubcu, a devenit Nadejda Zubcu (Vol.I, f.d.6).

Din certificatul de deces nr. DC-IV 0790141 eliberat la 13 aprilie 2010 rezultă că Feodora Tulbure a decedat la xxxxx (Vol.I, f.d.5).

Prin testamentul din 12 octombrie 1999, întocmit de Biroul notarului Teodor Profire, înregistrat cu nr.1831, Tulbure Feodora a testat toată averea sa fiului Anton Tulbure (f.d.Vol. I, f.d.9).

În baza testamentului, lui Anton Tulbure i-a fost eliberat certificatul de moștenitor testamentar nr. 2851 din 20 septembrie 2010 de către Biroul notarului Teodor Profire.

Prin hotărârea din 09 decembrie 2010 a Judecătorei Nisporeni a fost anulat certificatul de moștenitor testamentar nr. 2851 din 20 septembrie 2010, eliberat pe numele lui Anton Tulbure, la cererea Nadejdei Zubcu, care a invocat dreptul său în calitate de moștenitor de clasa I, independent de conținutul testamentului la cota-parte din averea succesorală (Vol.I, f.d.29).

Conform certificatului de moștenitor testamentar din 08 februarie 2011, înregistrat sub nr. 237, eliberat de notarul public Teodor Profire pe numele lui Anton Tulbure, ca moștenitor al averii Feodorei Tulbure, se atestă eliberarea acestuia pe bunurile succesoriale, după cum urmează: $\frac{3}{4}$ din casa de locuit individuală, cu număr cadastral 6001208075, amplasată pe str-la xxxxx, suprafața totală a căreia este de 58, 4 mp; $\frac{3}{4}$ din construcția accesorie, suprafața totală a căreia este de 4,9 mp și $\frac{3}{4}$ din lotul de teren aferent casei, suprafața totală de 0, 1472 ha, ce a aparținut defunctei în baza hotărârii nr. 2 din 1988 în baza Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren din 04 august 2000 (Vol.I, f.d. 107).

Conform certificatului de moștenitor legal din 08 februarie 2011, înregistrat sub nr. 236, eliberat de notarul public Teodor Profire pe numele Nadejdei Zubcu, ca moștenitor al averii Feodorei Tulbure, se atestă eliberarea acestuia pe bunurile succesoriale, după cum urmează: $\frac{1}{4}$ din casa de locuit individuală, cu număr cadastral 6001208075, amplasată pe str-la xxxxx, suprafața totală a căreia este de 58, 4 mp; $\frac{1}{4}$ din construcția accesorie, suprafața totală a căreia este de 4,9 mp și $\frac{1}{4}$ din lotul de teren aferent casei, suprafața totală de 0, 1472 ha, ce a aparținut defunctei în baza hotărârii nr. 2 din 1988 în baza Titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren din 04 august 2000 (Vol.I, f.d. 107).

Astfel, prin cererea de chemare în judecată depusă împotriva lui Anton Tulbure, intervenient accesoriu notarul public Teodor Profire, la 02 august 2013, cu concretizările ulterioare prin cererea din 10 octombrie 2014, Nadejda Zubcu a solicitat repunerea în termen, declararea nulității testamentului nr. 1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele testatorului Feodora Tulbure pe numele lui Anton Tulbure, declararea nulității certificatului de moștenitor legal nr. 236 pe

numele Nadejdei Zubcu, declararea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr. 237 pe numele lui Anton Tulbure, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatelor nr. 236 și 237 din 08 februarie 2011, încasarea cheltuielilor de judecată constituite din suma de 1170 lei, achitată pentru efectuarea expertizei judiciare și din suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în total suma de 6170 lei (f.d.3-6, 103-105).

Prin hotărârea din 27 octombrie 2014 a Judecătorei Nisporeni s-a respins ca nefondată cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Zubcu împotriva lui Anton Tulbure, notarul public Teodor Profire, Alexandr Șișcanu cu privire la repunerea în termen, constatarea nulității testamentului nr.1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele Feodorei Tulbure pe numele lui Anton Tulbure, constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele Nadejdei Zubcu, constatarea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Anton Tulbure, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 pe numele Nadejdei Zubcu și a certificatului de moștenitor testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 pe numele lui Anton Tulbure și încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 1170 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 5000 lei (Vol.I, f.d.128, 133-136).

Prin decizia din 07 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a admis cererea de apel depusă de Nadejda Zubcu și s-a casat hotărârea din 27 octombrie 2014 a Judecătorei Nisporeni din alte motive; s-a emis o nouă hotărâre prin care s-a respins ca nefondată cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Zubcu împotriva lui Anton Tulbure, intervenient accesoriu notarul public Teodor Profire cu privire la repunerea în termen, constatarea nulității testamentului nr.1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele Feodorei Tulbure pe numele lui Anton Tulbure, constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele Nadejdei Zubcu, constatarea nulității certificatului de moștenitor testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 întocmit pe numele lui Anton Tulbure, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 pe numele Nadejdei Zubcu și a certificatului de moștenitor testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Anton Tulbure, compensarea cheltuielilor de judecată (Vol.II, f.d.25-32).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel eronat a interpretat normele de drept în raport cu circumstanțele cauzei, or, instanța de apel nu a preluat, în esență, decât concluzia primei instanțe referitor la netemeinicia cererii de repunere în termen, fără a o argumenta prin prisma normelor de drept pertinente.

În speță, Colegiul reține că instanța de apel, preluând concluziile primei instanțe, a opinat că instanța de fond just a stabilit că Nadejda Zubcu în calitate de moștenitor rezervatar și-a manifestat opțiunea succesorală, obținând prin hotărârea din 09 decembrie 2010 a Judecătorei Nisporeni anularea certificatului de moștenitor testamentar eliberat pe numele lui Anton Tulbure. Pe cale de consecință, la 08 februarie 2011 au fost eliberate certificatele de moștenitor testamentar și de moștenitor legal pe numele lui Anton Tulbure și respectiv pe numele Nadejdei

Zubcu. Astfel, reclamanta nu ar putea pretinde repunerea în termen pentru constatarea nulității testamentului nr.1831 din 12 octombrie 1999, iar certificatele de moștenitori sunt acte subsecvente și ar putea fi anulate doar dacă s-ar anula testamentul.

Concomitent Colegiul precizează că, hotărârea instanței de fond a fost casată de către instanța de apel, în esență, din motivul aplicării normelor de drept retroactiv, invocând aplicabilitatea normelor de drept conform Codului Civil, redacția anului 1964 și nu a celor conform Codului Civil, redacția anului 2003.

La acest capitol, Colegiul menționează că atât prima instanță, cât și instanța de apel au respins integral cererea de chemare în judecată ca fiind nefondată, inclusiv și cererea de repunere în termen.

Conform art. 267 alin. (1), (2) Cod civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani. Acțiunile privind apărarea drepturilor personale nepatrimoniale se prescriu numai în cazurile expres prevăzute de lege.

Conform art. 279 alin.(1) Cod civil, în cazuri excepționale, dacă instanța de judecată constată că termenul de prescripție extinctivă nu este respectat datorită unor împrejurări legate de persoana reclamantului, dreptul încălcat al persoanei este apărat.

Astfel, repunerea în termenul de prescripție extinctivă reprezintă o măsură excepțională, putând fi definită ca beneficiul recunoscut de lege titularilor drepturilor subiective, în condițiile anume prevăzute, în temeiul căruia aceștia își pot valorifica drepturile chiar dacă termenul de prescripție extinctivă s-a împlinit.

Colegiul relevă că, în condițiile legii, respingerea cererii de repunere în termen a acțiunii, atrage după sine și tardivitatea cerințelor, însă instanța de judecată contrar normelor de drept a respins integral ca fiind nefondată cererea de chemare în judecată, inclusiv și cerința privind repunerea în termen a acțiunii.

Sub acest aspect, Colegiul notează că instanța de apel, pe lângă faptul că nu a indicat norma de drept material aplicabilă speței la respingerea cererii de repunere în termen, nu a stabilit nici începutul curgerii termenului de prescripție, nici expirarea termenului de prescripție pentru Nadejda Zubcu.

Or, repunerea/nerepunerea în termenul de prescripție are caracter judiciar, instanța urmând să se pronunțe, să motiveze soluția sa în acest sens, pentru a putea fi supusă controlului judiciar. De altfel, soluționarea cererii de repunere în termenul de prescripție este de competența instanței competente să soluționeze cauza care are ca obiect protecția judiciară a dreptului subiectiv respectiv. Astfel, Nadejda Zubcu, fiind titularul dreptului la acțiune, a solicitat repunerea în termen și respectiv instanța era obligată de a specifica norma de drept materială ce a servit ca temei de respingere a acesteia.

Colegiul menționează că pentru a determina temeinicia/netemeinicia cererii de repunere în termen, instanța de judecată urmează să indice cert normele de drept material și circumstanțele ce au dus la formarea concluziei sale, aspect ce urmează a fi luată în considerare la rejudecarea cauzei.

În această ordine de idei, Colegiul apreciază ca fiind pripită concluzia instanței de apel precum că sunt nefondate cerințele reclamantei, în condițiile când cererea de repunere în termen, la fel, a fost respinsă ca fiind nefondată. Or, respingerea cererii

de repunere în termen ca fiind nefondată atrage după sine și tardivitatea celorlalte cerințe.

În atare circumstanțe, instanța de recurs reține că, cele descrise cert indică la examinarea superficială a circumstanțelor cauzei, deoarece prezintă relevanță și folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, rezultând din specificul acestui și care presupune în sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe, pertinente și concludente a situației de fapt, or, concluzia instanței de apel este rezultatul examinării superficiale a litigiului dedus judecării, fără o apreciere și elucidare corespunzătoare a circumstanțelor cauzei și interpretării eronate a probatoriului administrat în cauză în raport cu normele de drept.

Or, principiul procesului echitabil, garantat de art.6 CEDO, reclamă că hotărârea să fie motivată, justițiabilul având posibilitatea să cunoască motivele care l-au făcut pe judecător să adopte una sau altă soluție și să le conteste dacă sistemul prevedea o cale de atac împotriva acestei hotărâri, lipsa motivării unei decizii judiciare, pune în pericol dreptul la un proces echitabil (cauza Kaufman vs. Belgia, 1986).

La rejudecarea cauzei este imperativ de ținut cont de cele expuse și instanța de apel urmează a verifica dacă cererea este înaintată în termen sau nu, de altfel, urmează a fi stabilit cert începutul curgerii termenului de prescripție pentru Nadejda Zubcu și în dependență de cele constatate să emită o hotărâre conformă prevederilor legale, respectând dreptul părților la un proces echitabil.

De altfel, în dependență de soluția instanței sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei cererii de repunere în termen a acțiunii, instanța de apel urmează să se expună și asupra celorlalte cerințe, or, pretențiile conform cererii de chemare în judecată nu pot fi nefondate, în condițiile când cererea de repunere a acțiunii în termen, la fel, este nefondată.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Nadejda Zubcu și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Nadejda Zubcu.

Se casează decizia din 07 martie 2017 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Zubcu împotriva lui Anton Tulbure, intervenient accesoriu notarul public Teodor Profire cu privire la repunerea în termen, constatarea nulității testamentului nr.1831 din 12 octombrie 1999 întocmit din numele Feodorei Tulbure pe numele lui Anton Tulbure, constatarea nulității certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele Nadejdei Zubcu, constatarea nulității certificatului de moștenitor

testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Anton Tulbure, radierea din Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate înregistrat în baza certificatului de moștenitor legal nr.236 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele Nadejdei Zubcu și a certificatului de moștenitor testamentar nr.237 din 08 februarie 2011 eliberat pe numele lui Anton Tulbure, încasarea cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Galina Stratulat

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală